

EDİTÖRDEN

Değerli Okuyucularımız,

Dünya Sağlık Örgütü, 2020 yılına damgasını vuran COVID-19 pandemisi daha baş göstermeden önce 2020 yılını **“Uluslararası Hemşire ve Ebe Yılı”** olarak ilan etmişti. 2020 yılının seçilmesinin ardındaki gerekçe, modern hemşireliğin kurucusu olan **Florence Nightingale’in doğumunun 200’üncü yılı** olması idi. Bunun yanı sıra, Dünya Sağlık Örgütü, sağlık ekibinin vazgeçilmez üyelerinden olan hemşire ve ebeleri kutlamayı ve mesleklerinin doğasında bulunan zorlukları gün ışığına çıkarmayı amaçlamıştı. COVID-19 pandemisinin ortaya çıkışı bu kararın ne denli önemli olduğunu anlamamıza neden oldu. COVID-19’un hastalar ve sağlık sistemleri üzerindeki etkisi ortaya çıkmaya başladığında, hemşireler kendilerini daha önce hiç görülmemiş durumlarda buldular. Kişisel koruyucu ekipmanlara sınırlı erişimle sık sık uzun saatler boyunca canla başla çalışmak zorunda kaldılar. Yeni bir hastalığın bilinmez doğası da üzerlerindeki yükü artırdı. Uzun çalışma saatleri ve izolasyon önlemleri hemşirelerin uzun zaman ailelerinden uzak kalmalarına neden oldu. Tüm bu durumlar bir araya geldiğinde hemşirelerin duygusal, psikolojik ve fiziksel sağlıkları olumsuz yönde etkilendi. Dahası pek çok sağlık çalışanı kendileri de bizzat hastalığın pençesinde savaş verdi hatta canını feda etti. Her ne kadar COVID-19 pandemisi tüm sağlık çalışanlarını çok ciddi oranda etkilemiş olsa da yapılan araştırmaların da sonuçlarına göre cephenin en önünde savaşan hemşirelerin etkilenme oranı çok daha fazla oldu.

Bizler de yaşanan tüm bu süreçleri “2020 Hemşire ve Ebe Yılı” temelinde ele alıp bir değerlendirme yapmak amacıyla 2021 yılının ilk sayısını sağlık ekibinin ayrılmaz parçası olan hemşire ve ebelere ayırmaya karar verdik. Bu kapsamda, sayının kapak resmi, Prof. Dr. Fikri Salman’ın çizimi ile **Çanakkale Savaşında cepheden bir kesit** sunarak, yaralı ve hasta askerlerin bakım ve tedavisinde yine ön cephede yer alan, her yerde ve koşulda özveri ile çalışan hemşireleri konu aldı. Tarihimize önemli bir zafer olarak geçen Çanakkale Savaşı, Anadolu halkının azim, umut ve kararlılığı ile Kurtuluş Savaşı’nın meşalesini ateşlemiştir. Bir **“anıtceph”** özelliği taşıyan Çanakkale, Türk ulusunun bağımsızlık ve hürriyet söz konusu olduğunda ne denli kararlı ve kahraman olduğunu sonsuza dek anımsatacaktır. İstiklal Şairi Mehmet Akif Ersoy’un şiirinde, yaşananların tasviri çok çarpıcıdır:

“...Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin;
Sönüyor göğsünün üstünde o arslan neferin...
Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer;
O ne müdhiş tipidir: Savrulur enkâz-ı beşer...
Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak,
Boşanır sırtlara, vâdilere, sağnak sağnak...
...Vurulup, tertemiz alnından, uzanmış yatıyor
Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhid’i...
Bedr’in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi...
Sana dar gelmeyecek makberî kimler kazsın?
‘Gömelim gel seni târihe’ desem, sığmazsın...”

Bu can savaşında Türkiye’de modern hemşireliğin öncüsü olarak kabul edilen **Safiye Hüseyin (Elbi)**, meslek aşkıyla Mehmetçiğin yanında hem ön cephede hem de arka cephede yer almıştır. Savaşın akabinde kendisine cephedeki üstün hizmetlerinden dolayı Çanakkale Harp Madalyası verilmiştir. Safiye Hüseyin, Çanakkale Savaşı sonrası verdiği bir mülakatta, cephedeki muhtelif milletlere mensup yüzlerce askerin hemen hepsinin aynı kelimeyi sayıklayarak, “Anne! Anne!” diyerek öldüklerini dile getirmiştir. Bu da, doğumdan ölüme insanın anne şefkatine ve şefkat ile yaralarını saracak kişilere ihtiyacını net olarak ortaya koymaktadır. Çanakkale Savaşındaki mücadelede ölüme kanat çırparken bile vazife şuur ve mesuliyet duygusuyla hareket eden Kahraman Mehmetçik, komutanının emrini yerine getirebilmenin kaygısını yaşayarak, taburuna geri gönderilmesini talep etmiştir. Çanakkale Savaşı’nda iyileşen askerlerin tekrar askeri birliğine, tabura yollanmasından ötürü, şifa bulan yaralı/hasta askerlerin hastaneden çıkarılma işlemi **“taburcu olmak”** şeklinde ifade edilmiş ve dilimize yerleşerek günümüzde de iyileşme ve hastaneden ayrılış için kullanılagelir olmuştur. Kaynaklarda belirtildiğine göre Türk tarihi boyunca da savaşlarda yaralanan askerlerin tedavisini kendi dönemlerinin önde gelen hekimleri ile birlikte yine aynı dönemlerde yaşayan şifacılar ve yaralı yakını olan kadınlar üstlenmişlerdir. Tanık olduğumuz yakın tarihimizde bile terör örgütleriyle yaşanan çatışmalarda yaralanan askerlere, hemşirelerimiz hem cephe hattında hem de cephe gerisinde, hekimlerle birlikte kahramanca müdahale etmekten çekinmemişlerdir. Günümüzde ise gerek günlük hayatta gerekse de pandemi sürecinde fedakârca çalışmaya devam etmektedirler. Bu vesile ile Türk hemşireliğinin vatan savunması ile yazılan tarihinde ilk hemşire olarak kabul edilen Safiye Hüseyin başta olmak üzere vatan savunmasında hayatını ortaya koyarak askerimizin yanında olan, cephe ve cephe gerisinde görev alarak yaralar saran, şehitlik ve gazilik mertebelerine ulaşan tüm hemşirelerimizi rahmet ve minnetle anıyoruz.

EDİTÖRDEN

Bu sayıda, orijinal kapak tasarımı yanında süreci çok boyutlu tartışma ve değerlendirme olanağı sağlayacak pek çok ulusal ve uluslararası davetli yazıya, derlemeye, araştırma makalesi ve olgu raporlarına yer verilmiştir. Sayı Editörümüz Prof. Dr. Yasemin Tokem tarafından **“Onuncu Yılında İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi’nde Hemşirelik”** yazısı Fakültemizin ilk kurulan bölümü olan Hemşirelik Bölümü’nün dolu dolu geçen on yılını bizlere sunmaktadır. Alanında uzman yazarların hazırlamış oldukları **yedi adet davetli yazı** paylaşılmıştır. İlk davetli yazı, Uluslararası Hemşireler Birliği Başkanı (ICN) Annette Kennedy tarafından kaleme alınmıştır. 2020 yılında sağlık sisteminde hemşirelerin pozisyonunu uluslararası açıdan ele alan ve **“The Position of Nurses in the Healthcare Team in 2020”** original adı ile yayımlanan yazı oldukça dikkat çekicidir. Tarihsel açıdan **“Dünyada Hemşirelik Eğitiminin Başlaması İlk Hemşirelik Okulları”** makalesi eğitim süreçlerine vurgu yapmaktadır. **“Uluslararası Hemşireler Yılında COVID-19 Pandemisi: Türk Hemşireler Derneği Çalışmaları”** isimli makale ile Türk Hemşireler Derneği Başkanı Prof. Dr. Sevilay Şenol Çelik ve dernek yönetim kurulu üyeleri süreçleri detaylı değerlendirdikleri yazılarını bizimle paylaşmışlardır. **“COVID-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Hemşirelik Eğitimi: Uluslararası Deneyim”** ve **“COVID-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Hemşirelik Eğitimi: Ulusal Deneyim”** isimli yazılarda pandemi sürecinde hem ulusal hem de uluslararası alanda hemşirelik eğitiminde meydana gelen zorluklar ve değişiklikler tartışılmaktadır. **“Hemşirelik Bakımında Kullanılan Malzemelerin Tarihsel Yolculuğu”** isimli yazı bizi hem hemşirelik mesleği hem de hemşirelik eğitimi hakkında tarihsel bir yolculuğa çıkarmaktadır. **“COVID-19 Pandemi Sürecinde Yoğun Bakım Hemşiresinin Rolü”** isimli yazıda COVID-19 pandemisinin hemşirelik mesleği üzerindeki etkileri derinlemesine irdelenmiştir.

Bu özel sayımızda **yedi adet derleme** türünde makale bulunmaktadır. **“2020 Uluslararası Ebelik ve Hemşirelik Yılı: COVID-19’un Gölgesinde Ebelik Mesleği”** isimli derlemede ebeler mesleğinin pandemideki önemi ve ebelerin yaşadıkları zorluklara değinilmiştir. **“COVID-19 Pandemi Sürecinde Dünyada Hemşirelik Eğitimi”** isimli derlemede pandeminin zorlu koşullarında geleceğin hemşirelerini yetiştirmede karşılaşılan zorluklar ve çözüm önerileri tartışılmıştır. **“Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliğinin Tarihsel Süreçteki Yeri”** ve **“Emzirme ve Anne Sütünün Tarihsel Süreçteki Yeri”** derlemeleri de geçmişten günümüze önemli yansımaları ortaya koymaktadır. Bunların yanı sıra, **“Metabolik Sendrom ve Akupres”** ve **“Epilepsi ve Gebelik”** isimli derlemeler ile sistematik derleme özelliği taşıyan **“Yanık Hastalarında Tamamlayıcı ve Destekleyici Tedavi Uygulamaları: Sistematik Derleme”** isimli çalışmalar paylaşılmıştır.

Bu sayıda **dokuz adet özgün araştırma makalesine** yer verilmiştir. **“Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Tarihi Eğitimi İlişkin Görüşleri Hakkında Bir Fenomenolojik Pilot Çalışma”** isimli çalışmada da hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik tarih eğitimine ilişkin bakış açıları incelenmiştir. **“Sağlık Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinde Duygusal Yeme ve Etkileyen Faktörler”** isimli makale öğrencilerimizin duygusal yeme davranışlarını etkileyen faktörleri incelemektedir. **“Huzurevinde Yaşayan Bireylerin Psikososyal ve Fiziksel İşlevlerinin Değerlendirilmesi”** ve **“Huzurevinde Kalan Yaşlı Bireylerin Sıvı Tüketimleri ile Konstipasyon Durumları Arasındaki İlişki”** isimli iki çalışma huzurevinde kalan yaşlı bireylerin sağlık durumlarını etkileyen faktörleri incelemektedir. **“Hemşirelik Öğrencilerinin Çocuk Sevme Durumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki”** isimli makalede hemşirelik öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyebilecek faktörlerden biri olarak çocuk sevme durumları incelenmiştir. **“Hemşirelik Öğrencilerine Verilen İntravenöz Kateter Beceri Eğitiminde Hibrit Simülasyonun Etkisi: Pilot Çalışma”** isimli yayında geleceğin eğitim modeli olarak öngörülen hibrit simülasyon temelli eğitimin etkileri incelenmiştir. **“Melanom Dışı Deri Kanserlerinin 11 Yıllık Retrospektif Analizi”** isimli çalışmada melanom dışı deri kanserlerinin 11 yıl gibi uzun bir sürelik takip sonuçları sunulmaktadır. **“Kanıt Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutumlar: Mezuniyet Öncesi ve Sonrası Durum”** isimli makalede kanıt dayalı hemşireliğine bakış açısı irdelenmiştir. Son olarak, **“Kanser Dispne Ölçeği’nin Türk Kanser Hastalarında Geçerlik ve Güvenirliğinin İncelenmesi”** isimli makalede Türk toplumunda kullanılacak bir ölçek dilimize kazandırılmıştır.

Bu sayımızda **iki adet olgu sunumu** türünde çalışmaya yer verilmiştir. **“Gaucher Hastalığı: Buruşuk Sitoplazmalı Histiositlere Dikkat”** ve **“Brakiyal pleksus yaralanmasında robot destekli üst ekstremitte rehabilitasyonu: Olgu Sunumu”** isimli çalışmalar dikkat çekicidir.

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergi’nin gelişimi hızla devam etmektedir. 2020 yılıyla birlikte kesintisiz olarak devam eden beş yıllık yayın hayatımızı doldurmuş bulunmaktayız. Bu beş yılda dergimiz pek çok saygın indekste taranmaya başlamıştır ve pek çok indekste taranmak üzere değerlendirilmektedir. Dergi istatistikleri incelendiğinde 300 binden fazla indirme/okunma sayısı dergimizin bilinirliğinin ve okunurluğunun hızla artığının en büyük göstergesidir. Bu beş yıllık süreçte dergimize makale gönderen yazarlarımıza, bu yazıları özveriyle değerlendiren hakemlerimize ve editöryel süreçte özveriyle çalışan tüm dergi ekibine en içten teşekkürlerimi sunarım.

EDİTÖRDEN

"Uluslararası Hemşire ve Ebe Yılı"nı tekrar kutluyor, bu sayımızı zorlu koşullara rağmen sağladıkları bakım ve tedavi hizmetlerinin yanı sıra bilimsel araştırmalarına da hız kesmeden devam eden hemşireler ile bu uğurda geçmişten günümüze canını feda etmiş tüm sağlık emekçilerine armağan etmekten onur duyuyorum.

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Editör